

SYMULACJE WYNIKÓW WYBORÓW W UKŁADZIE JOW

Przemysław Śleszyński

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN

Seminarium Zakładu Geografii Miast i Ludności IGiPZ PAN

IDEA JEDNOMANDATOWYCH OKRĘGÓW WYBORCZYCH A PROBLEMY
REPREZENTACJI I SPÓJNOŚCI TERYTORIALNO-SPOŁECZNEJ KRAJU

Warszawa • 26 stycznia 2016 r.

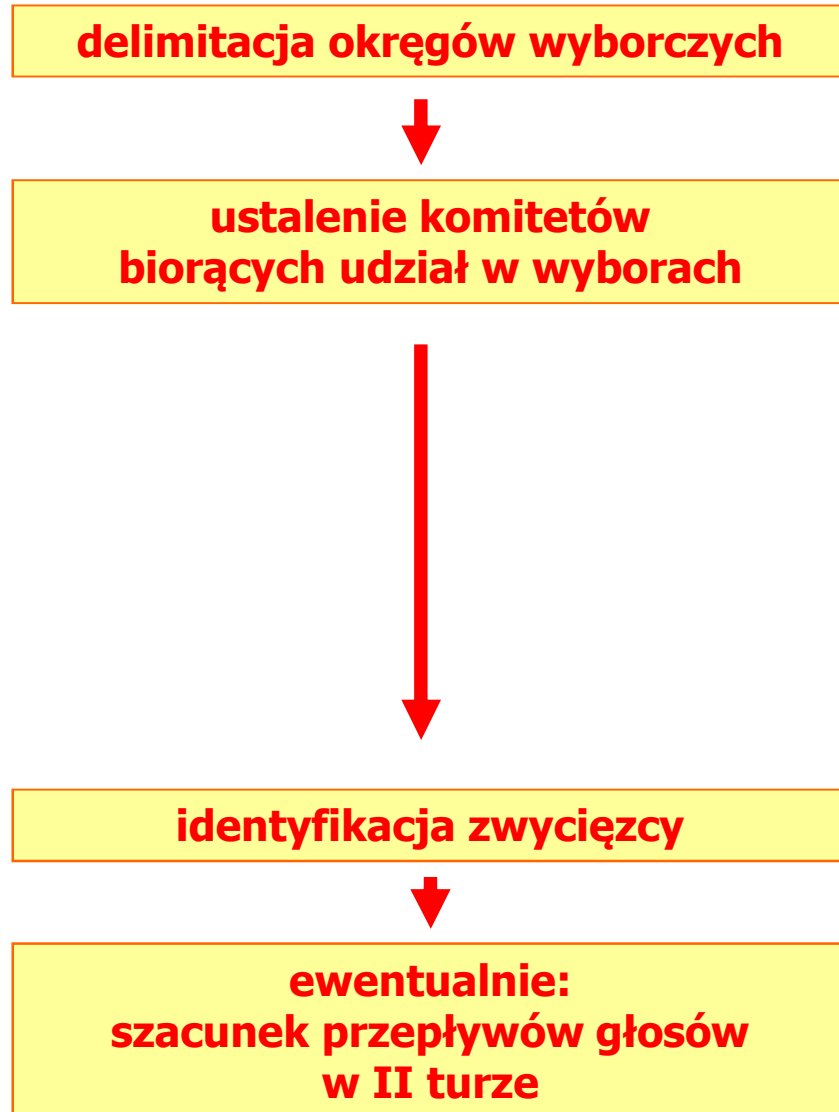
**CZY NA PODSTAWIE ZNAJOMOŚCI GEOGRAFII WYBORCZEJ
MOŻNA PRZEWIDZIEĆ, KTO WYGRYWA W JOW?**

1. Symulacje wstecz (ex-post)

2. Symulacje wprzód (ex-ante)

SEKWENCYJNA PROCEDURA BADAWCZA

EX-POST

EX-ANTE

SYMULACJE: PROBLEMY METODYCZNE

I. DELIMITACJA OKRĘGÓW

- 1) brak możliwości dokładnego wyznaczenia okręgów, gdyż nie ma ordynacji JOW (do Sejmu); gerrymandering.

II. USTALENIE KOMITETÓW

- 2) w przypadku JOW może być sporo komitetów lokalnych,

III. PROGNOZA POPARCIA (ex-ante)

- 3) jak opierać się na aktualnych sondażach, jeśli są one obarczone błędem?
- 4) czy regionalny rozkład poparcia jest proporcjonalny do wyników ogólnopolskich?

IV. ZACHOWANIA WYBORCÓW

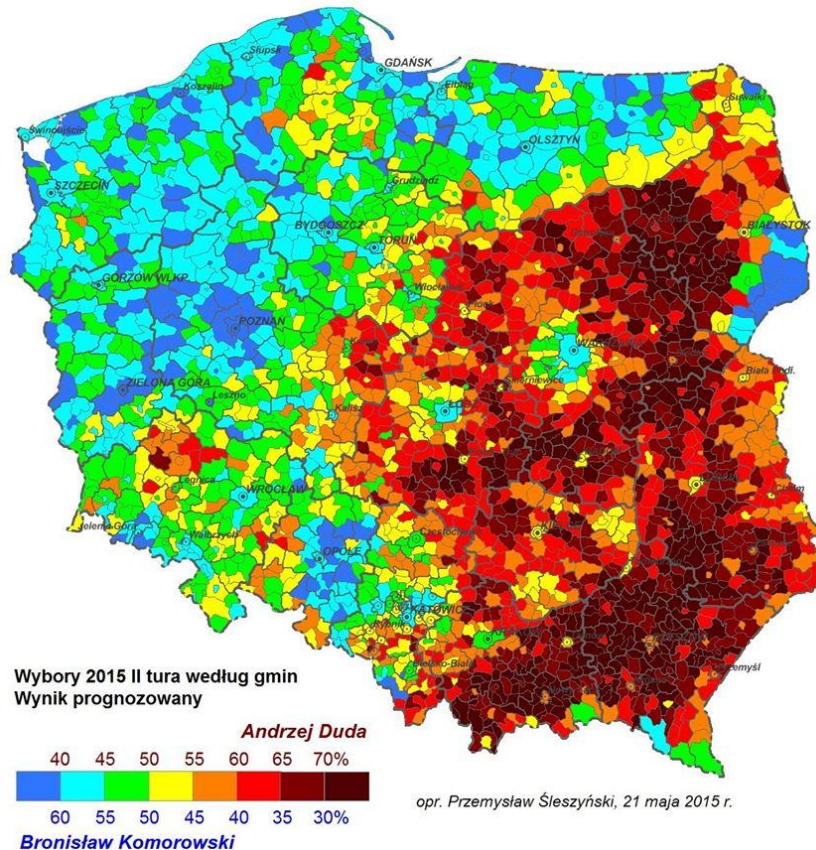
- 5) wyborcy inaczej zachowują się w głosowaniu na partie, inaczej w głosowaniu na osoby, inaczej w różnych kategoriach wyborów (casus PSL w wyborach samorządowych, prezydenckich, do Sejmu)

V. USTALENIE PRZEPŁYWÓW W II TURZE

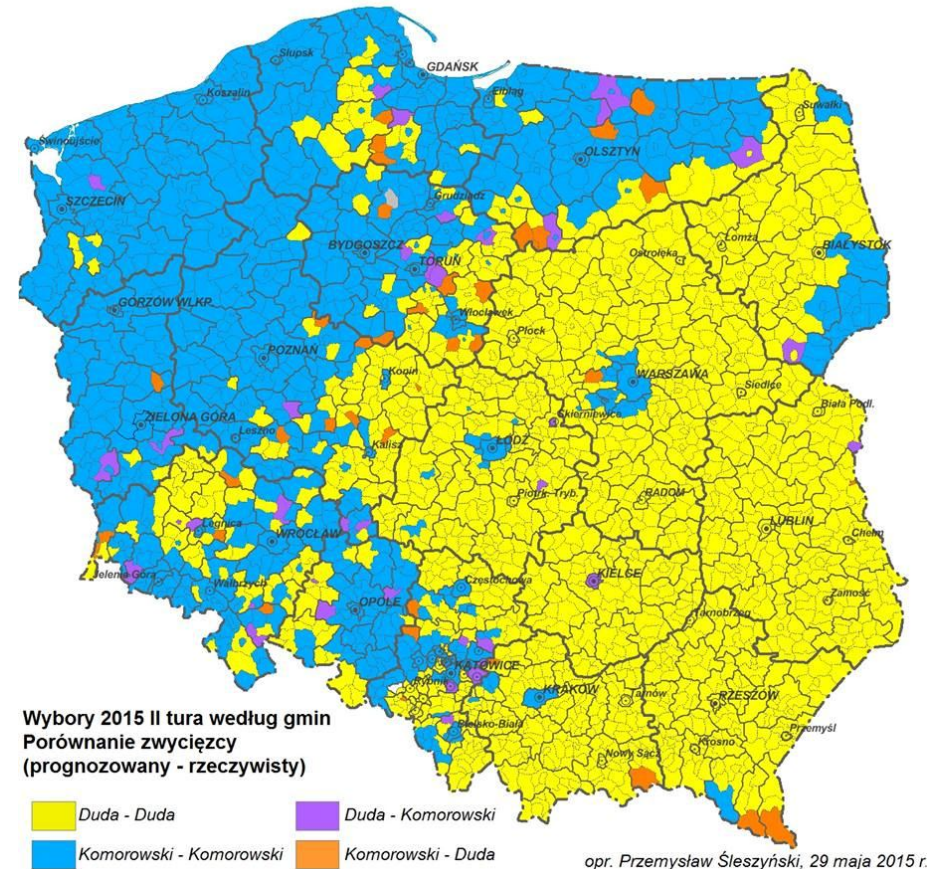
- 6) duża zmienność przepływów elektoratów
- 7) duża grupa niezdecydowanych wyborców
- 8) trudności w porównywaniu wyborów parlamentarnych, prezydenckich i samorządowych
- 9) przepływy elektoratów w drugiej turze mogą się zmieniać pod wpływem wskazań liderów przegranych ugrupowań

SYMULACJE: JEDNAK SIĘ UDAJE

PROGNOZA II TURU WYBORÓW PREZYDENCKICH 2015

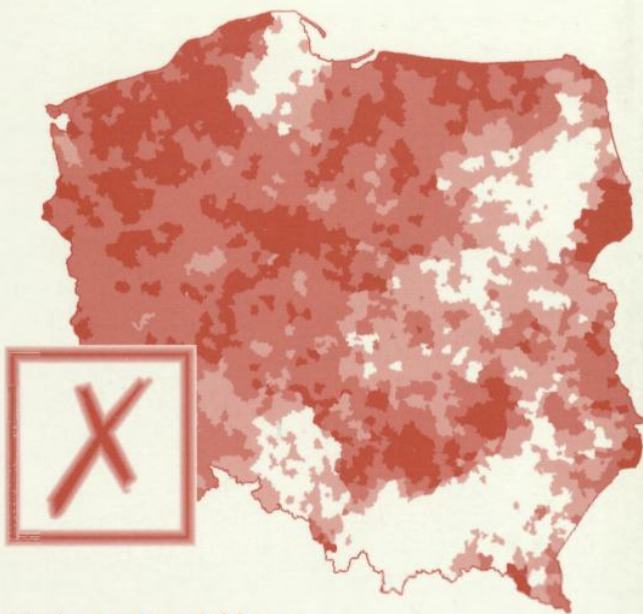
PORÓWNANIE PROGNOZY I WYNIKÓW RZECZYWISTYCH II TURU WYBORÓW PREZYDENCKICH 2015

- Wynik: prawidłowo wskazano zwycięzcę w 97% gmin;
- Frekwencja: błąd w granicach +/-5 p.p. dla 81% gmin
- Poparcie: błąd w zakresie +/-5 p.p. dla 64% gmin

Źródło: P. Śleszyński, 2015, na podstawie metodologii opublikowanej w Przeglądzie Geograficznym (2006)

Przestrzeń wyborcza Polski

Pod redakcją Mariusza Kowalskiego

PRZEMYSŁAW ŚLESZYŃSKI
Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN
ul. Twarda 51/55, 00-818 Warszawa
e-mail: psleszyn@twarda.pan.pl

SYMULACJA WYNIKÓW WYBORÓW W ORDYNACJI WIĘKŠOŚCIOWEJ JEDNOMANDATOWYCH OKRĘGÓW WYBORCZYCH

Zarys treści: W artykule przedstawiono symulację wyników wyborów powszechnych do Sejmu w okręgach jednomandatowych, propagowanych w różnych środowiskach ze względu na rzeczywistą reprezentację i kontrolę społeczną poszczególnych parlamentarzystów. Do badań wykorzystano wyniki wyborów parlamentarnych w latach 1997 i 2001 oraz samorządowych do sejmików wojewódzkich w 2002 r. W każdym przypadku założono, że do ewentualnych wyborów wystawieni zostają kandydaci poszczególnych partii, bez kandydatów niezależnych. W przypadku nieuzyskania większości głosów w I turze, możliwe przepływy poparcia w II turze oszacowano na podstawie macierzy, w których zestawiono możliwe kombinacje pomiędzy poszczególnymi partiami i ugrupowaniami. Analizy jednoznacznie wykazały, że w wyniku zastosowania ordynacji większościowej i okręgów jednomandatowych dochodzi do znacznej dominacji jednego z ugrupowań w Sejmie (w tym uzyskania większości konstytucyjnej), przy stosunkowo słabej opozycji. Wniosek polityczny jest zatem taki, że okręgi jednomandatowe pozwalają na utworzenie stabilnego rządu, nieskrępowanego wdrożenia własnego programu wyborczego, itd., ale równocześnie stwarzają ryzyko braku istotnej kontroli politycznej w Sejmie i rządzie ze strony opozycji parlamentarnej.

Słowa kluczowe: ordynacja większościowa, okręgi jednomandatowe, symulacja wyników wyborów, Polska.

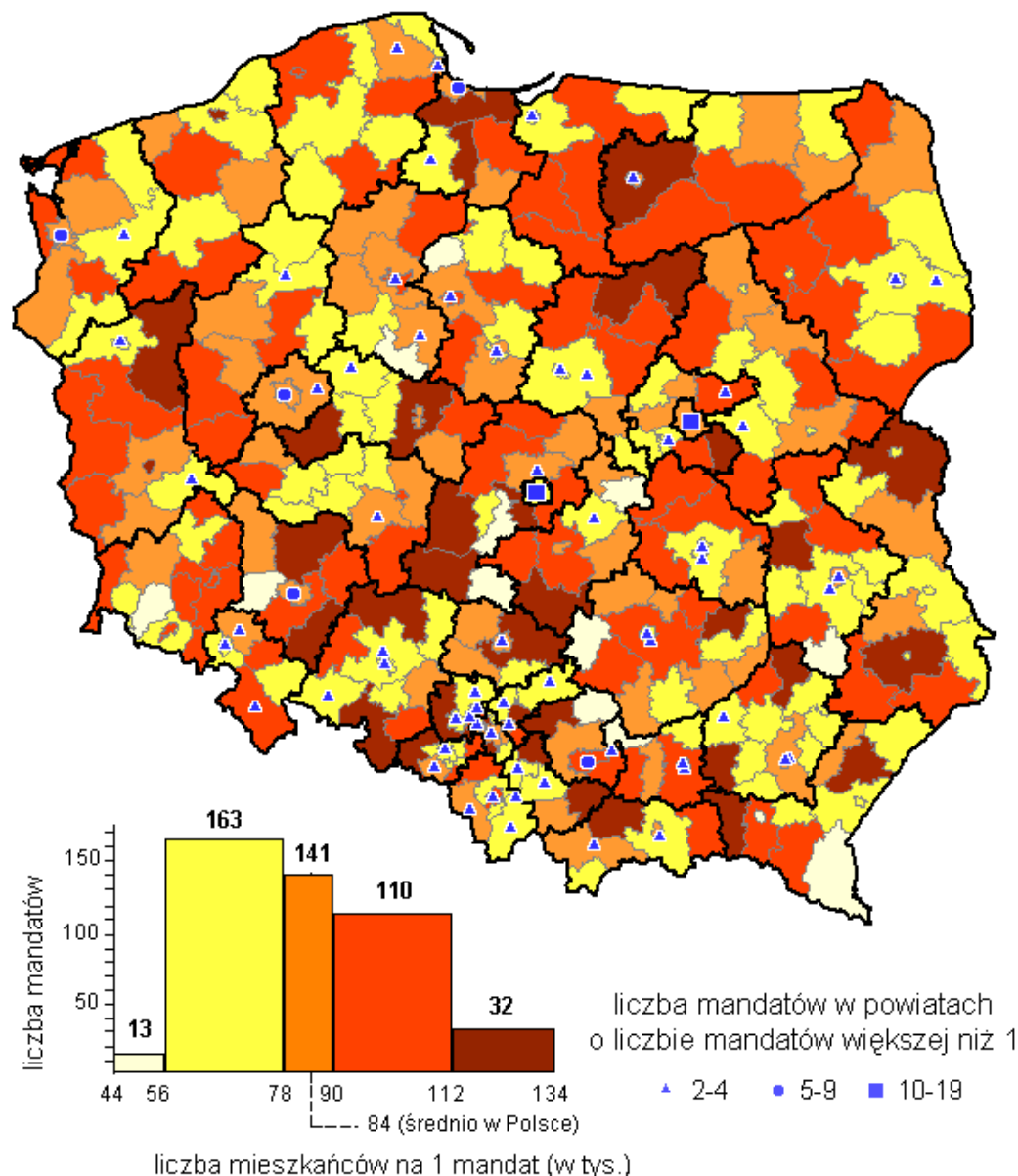
WSTĘP

Po upadku reżimu komunistycznego w roku 1989 przyjęto w Polsce system wyborczy opierający się na takim wyłanianiu sejmowej reprezentacji parlamentarnej, która podlega zasadzie proporcjonalnego podziału mandatów w stosunku do liczby głosów w wielomandatowych okręgach wyborczych. Ordynacja wyborcza opierająca się na proporcjonalności wyborów była jednak w szczegółach znacznie modyfikowana, często w zależności od doraźnych interesów podmiotów politycznych, sprawujących aktualnie władzę. Najważniejszym było przyjęcie – począwszy od wyborów parlamentarnych w 1993 r. – zasady przekroczenia tzw. progów wyborczych, czyli najmniejszego udziału w ogólnej liczbie głosów, który gwarantował przynajmniej 1 mandat w Sejmie oraz ustalenie sposobu obliczania głosów, w mniejszym lub większym stopniu

DELIMITACJA OKRĘGÓW JEDNOMANDATOWYCH (2003)

ZAŁOŻENIA

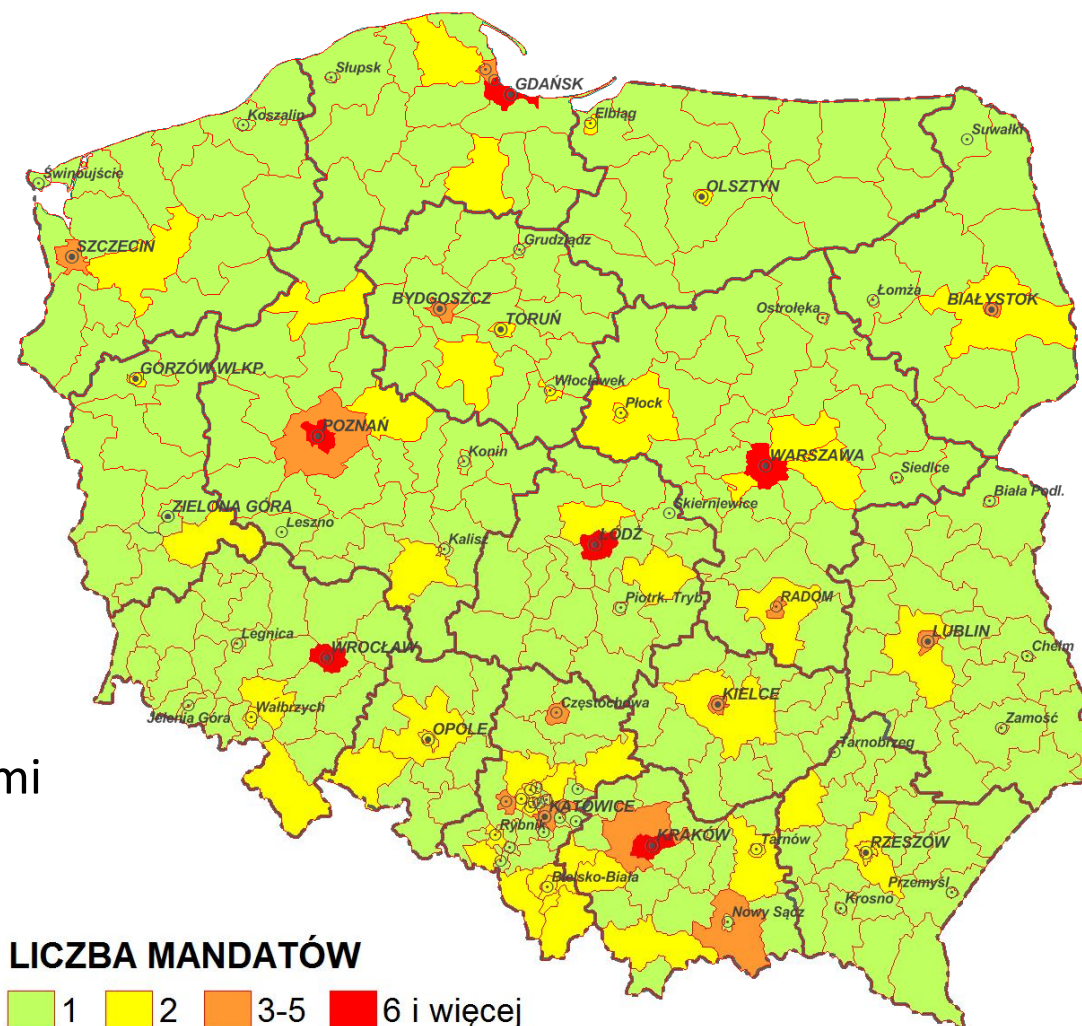
- 1) liczbę mandatów (460) przypisano do 41 istniejących okręgów wyborczych,
- 2) liczba ludności w JOW powinna zawierać się w przedziale 60-120 tys. mieszkańców,
- 3) granice JOW nie mogą przecinać istniejących w 2003 r. 41 okręgów,
- 4) agregacja mniejszych powiatów,
- 5) w większych miastach po kilka mandatów, bez podziału w granicach miasta na JOW

DELIMITACJA JOW (2003)

323 okręgi wyborcze, w tym:

- 253 jednomandatowe,
- 50 dwumandatowe,
- 20 z trzema i więcej mandatami

Śleszyński P., 2003, Symulacja wyników wyborów w ordynacji większościowej jednomandatowych okręgów wyborczych, [w:] M. Kowalski (red.), Przestrzeń wyborcza Polski, Oddział Akademicki PTG, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa, s. 163-178.

USTALENIE PRZEPŁYWÓW

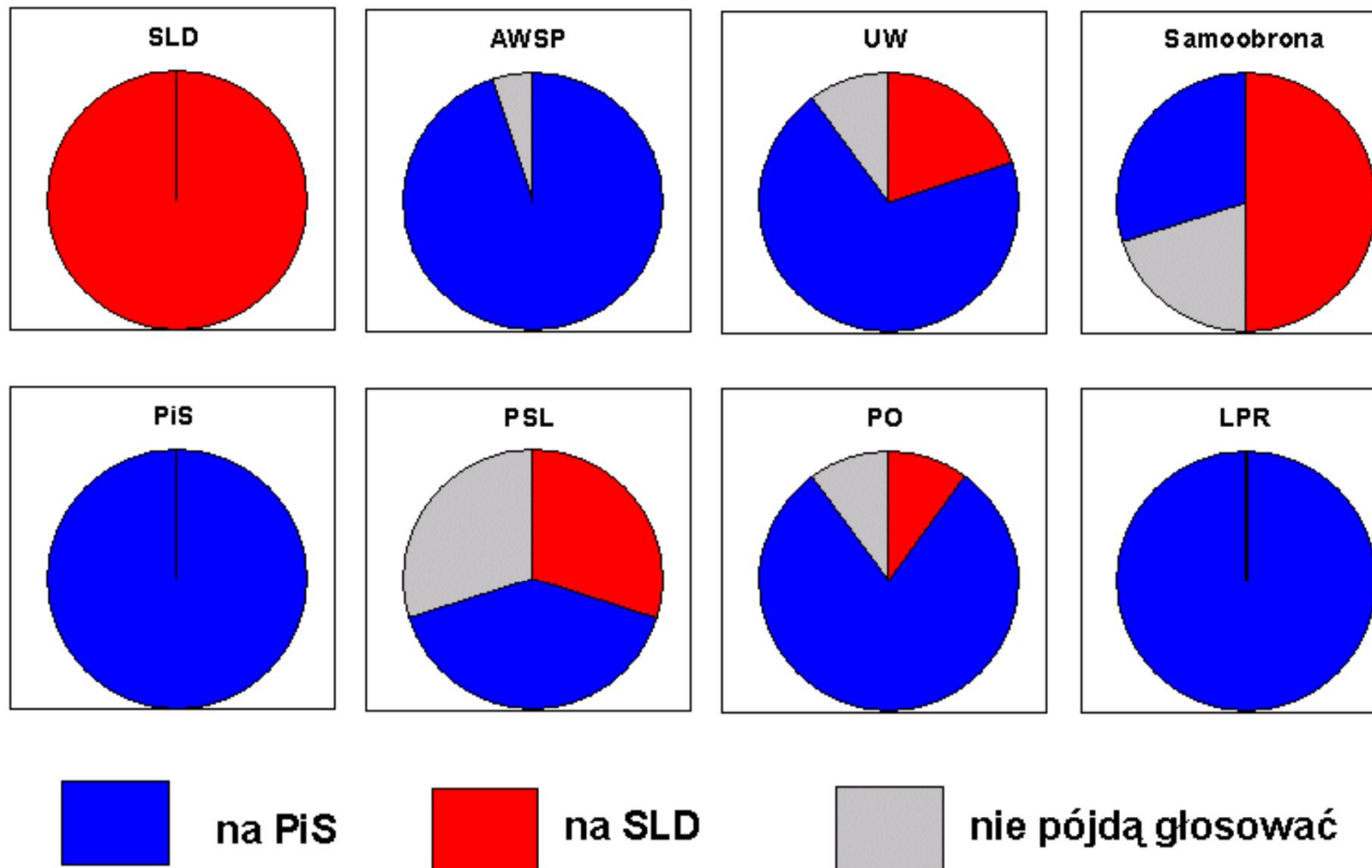
fragment macierzy przepływów w drugiej turze wyborów (2001)

		przepływ głosów z ugrupowań											
zwycięzca		SLD	AWSP	UW	SAM	PIS	PSL	PO	ARS	LPR	PUG	PPS	MN
SLD-PO	SLD	0,95	0,05	0,10	0,60	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	0,20	0,90	0,20
	PO	0,00	0,95	0,85	0,10	1,00	0,30	1,00	0,60	0,80	0,70	0,05	0,60
SLD-AWSP	SLD	1,00	0,00	0,20	0,70	0,00	0,45	0,05	0,00	0,00	0,40	0,95	0,40
	AWSP	0,00	1,00	0,60	0,20	1,00	0,30	0,80	0,95	1,00	0,40	0,00	0,30
SLD-LPR	SLD	1,00	0,05	0,50	0,60	0,00	0,50	0,20	0,00	0,00	0,50	1,00	0,40
	LPR	0,00	0,95	0,30	0,20	0,95	0,35	0,65	1,00	1,00	0,20	0,00	0,20
SLD-MN	SLD	0,80	0,30	0,50	0,70	0,20	0,70	0,20	0,10	0,05	0,40	0,70	0,00
	MN	0,05	0,30	0,30	0,10	0,20	0,10	0,20	0,10	0,10	0,40	0,05	0,95
SLD-PSL	SLD	0,95	0,10	0,40	0,40	0,05	0,05	0,20	0,00	0,00	0,50	0,95	0,50
	PSL	0,05	0,60	0,10	0,40	0,65	0,95	0,40	0,80	0,70	0,30	0,05	0,20
SLD-PIS	SLD	1,00	0,00	0,25	0,50	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,30	0,95	0,50
	PIS	0,00	1,00	0,75	0,20	1,00	0,40	0,95	1,00	1,00	0,40	0,00	0,40
SLD-SAM	SLD	0,90	0,20	0,50	0,10	0,15	0,40	0,20	0,00	0,05	0,60	0,80	0,70
	SAM	0,05	0,10	0,00	0,85	0,10	0,40	0,05	0,20	0,15	0,05	0,05	0,10
PO-AWSP	PO	0,50	0,05	0,80	0,20	0,40	0,20	1,00	0,30	0,20	0,70	0,40	0,50
	AWSP	0,05	0,95	0,20	0,20	0,50	0,50	0,00	0,70	0,80	0,15	0,05	0,30
PO-PSL	PO	0,60	0,60	0,85	0,20	0,85	0,00	1,00	0,20	0,50	0,80	0,20	0,50
	PSL	0,30	0,20	0,05	0,75	0,15	1,00	0,00	0,40	0,50	0,10	0,20	0,30
PSL-LPR	PSL	0,65	0,30	0,20	0,60	0,15	1,00	0,15	0,05	0,00	0,30	0,30	0,30
	LPR	0,05	0,70	0,10	0,20	0,85	0,00	0,65	0,95	1,00	0,40	0,00	0,30
PSL-SAM	PSL	0,30	0,40	0,20	0,10	0,60	0,90	0,50	0,40	0,60	0,30	0,20	0,30
	SAM	0,40	0,30	0,05	0,90	0,20	0,10	0,10	0,20	0,20	0,05	0,10	0,10

USTALENIE PRZEPŁYWÓW

2001: do II tury przechodzą kandydaci PiS i SLD

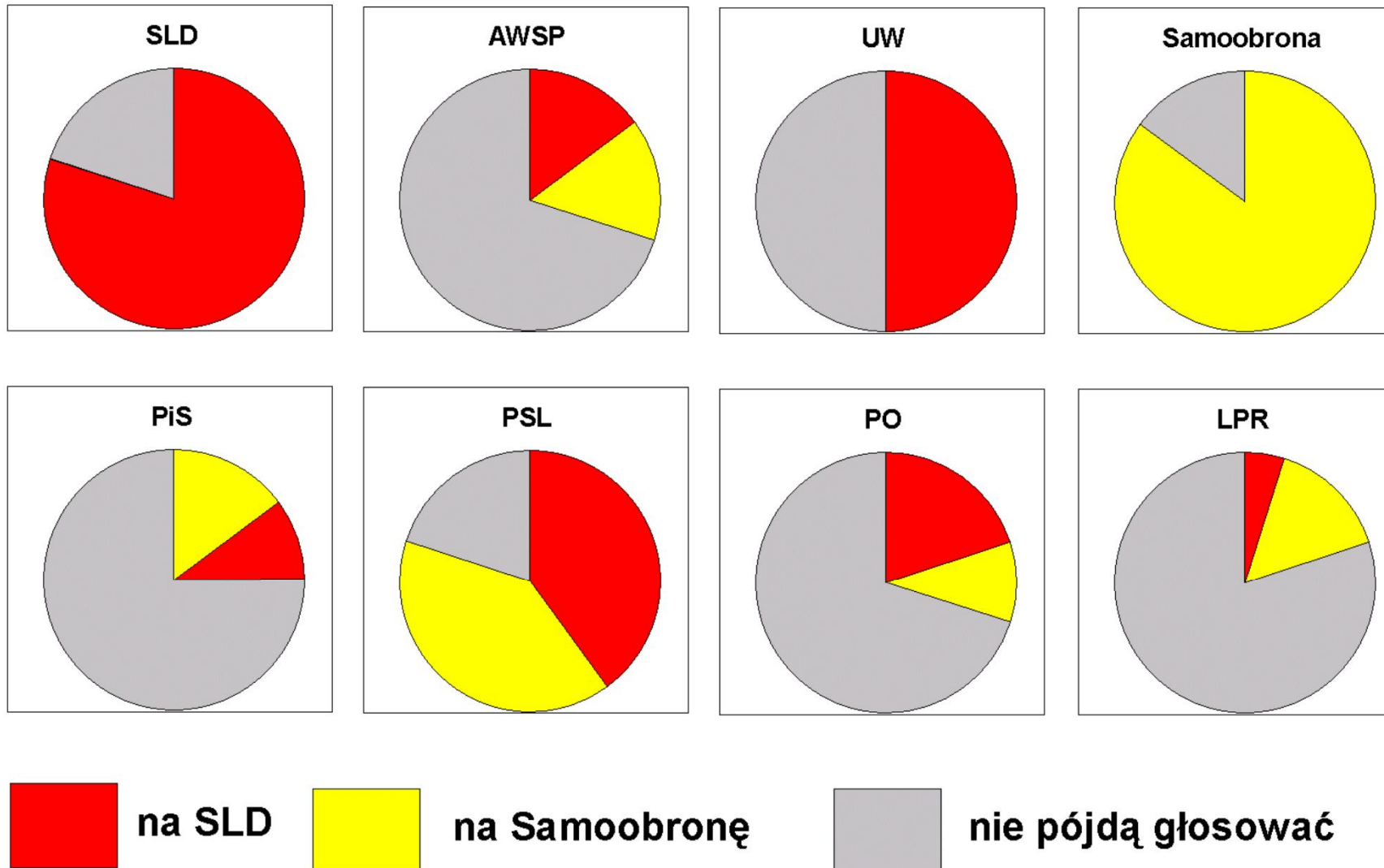
jak zagłosują dotychczasowi wyborcy, którzy w I turze oddali głos na:

USTALENIE PRZEPŁYWÓW

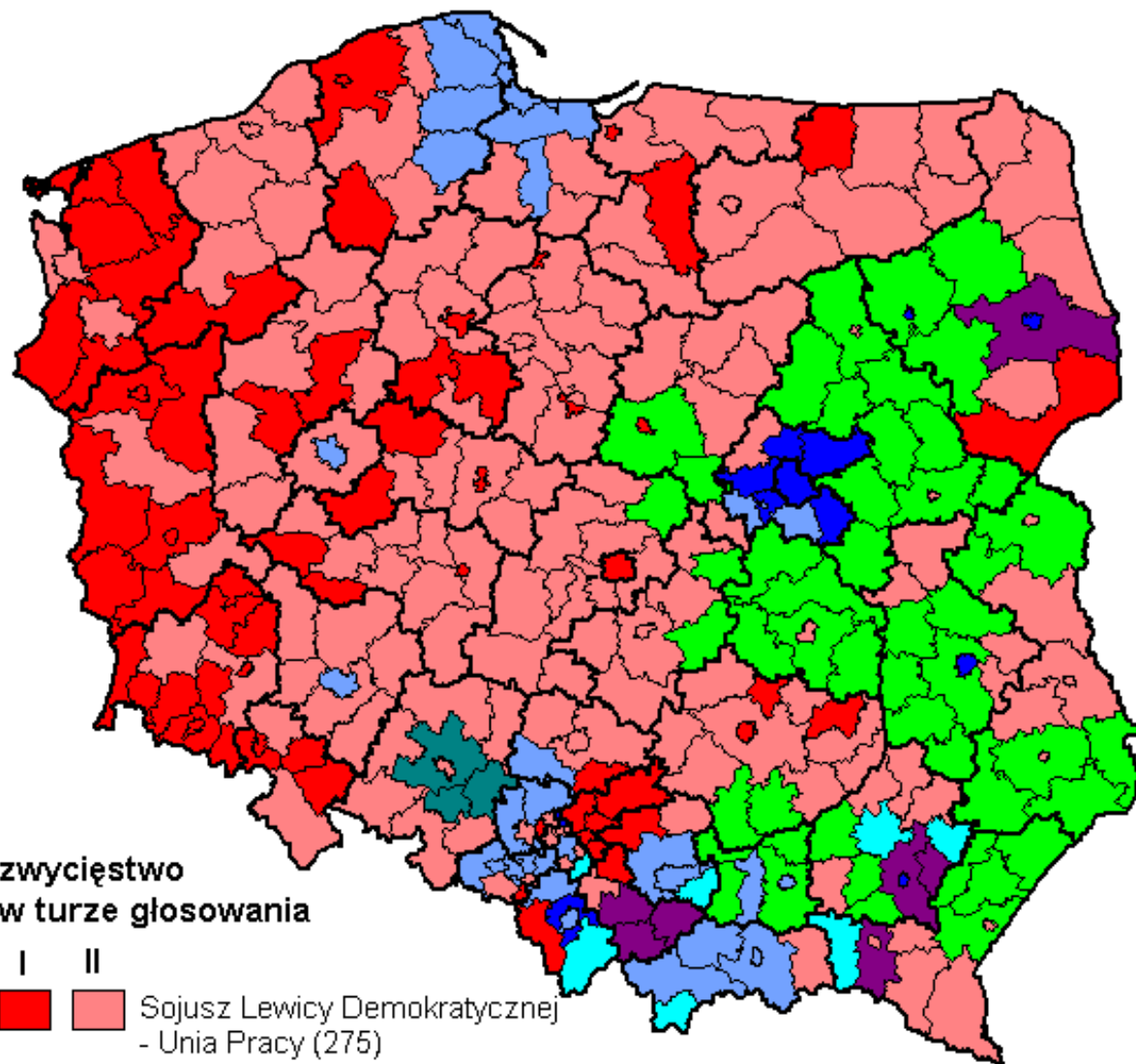
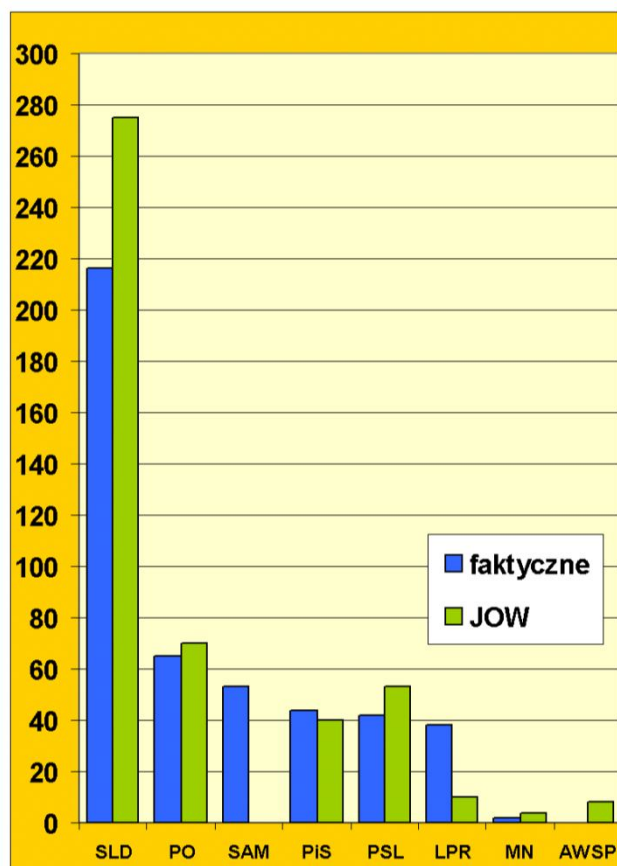
2001: do II tury przechodzą kandydaci SLD i Samoobrony

jak zagłosują dotychczasowi wyborcy, którzy w I turze oddali głos na:

SYMULACJA EX-POST 2001

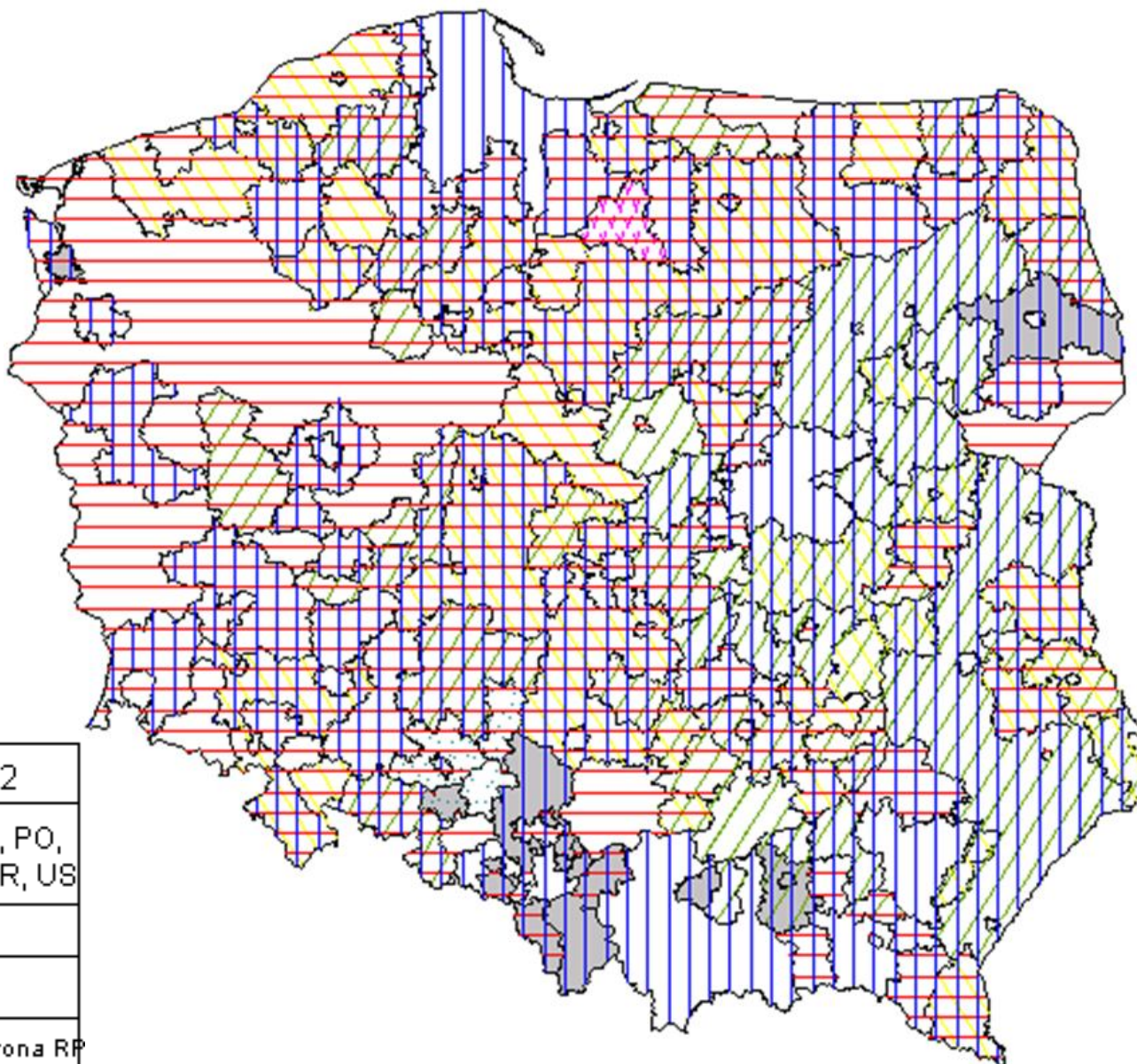
porównanie liczby mandatów

zwycięstwo w turze głosowania

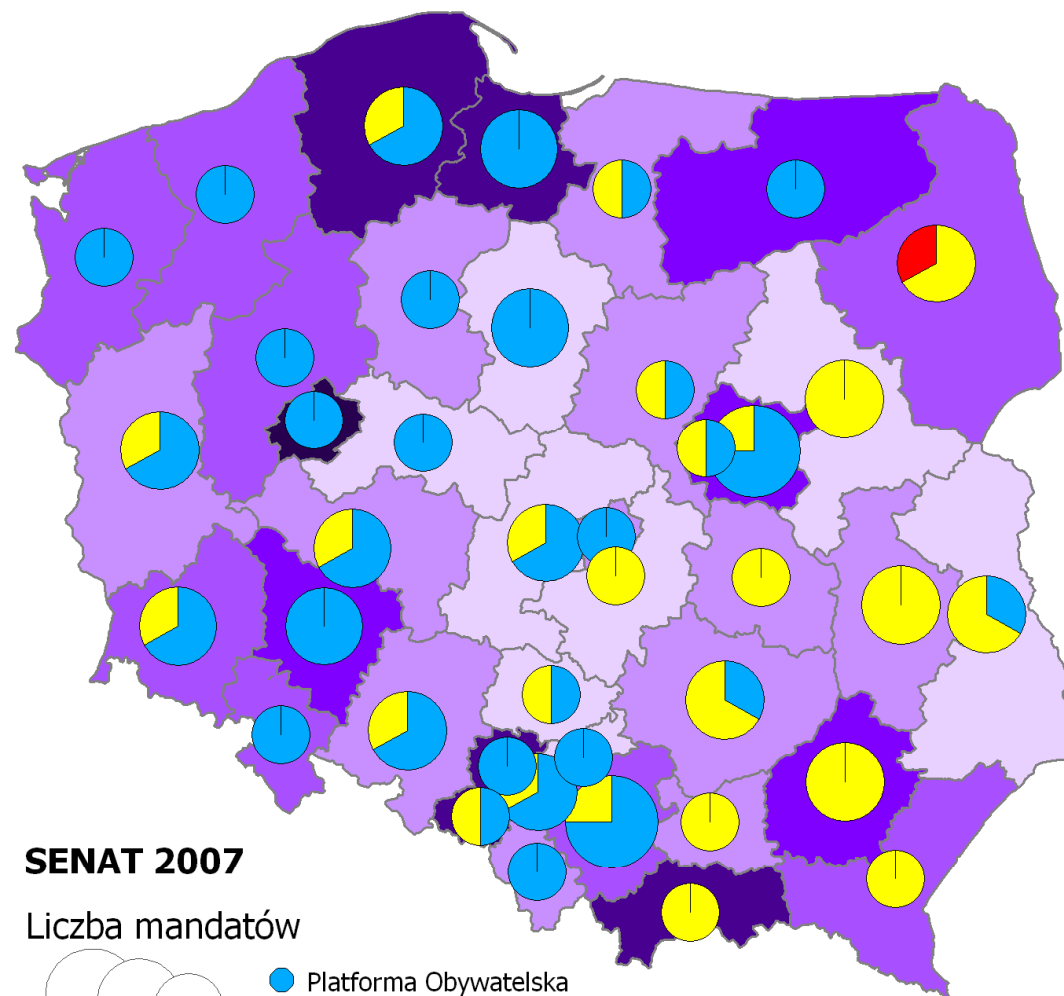
PORÓWNANIE SYMULACJI EX-POST (1997, 2001, 2002)

	1997	2001	2002
	AWS	AWSP, PO, PiS, LPR	AWSP, PO, PiS, LPR, US
	SLD	SLD-UP	
	PSL		
			Samoobrona RP
	UW		
	mniejszość niemiecka		
			komitety lokalne

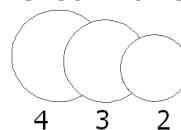
PROBLEM REPREZENTACJI: WYNIKI WYBORÓW 2007

Komitet	% głosów	% mandatów	
	SEJM	SEJM	SENAT
PO	41	45	60
PiS	32	36	39
LiD/W.C.	13	12	1
PSL	9	7	----
Samoobr.	2	----	----
LPR	1	----	----
PPP	1	----	----

SENAT 2007

Liczba mandatów

- Platforma Obywatelska
- Prawo i Sprawiedliwość
- Włodzimierz Cimoszewicz

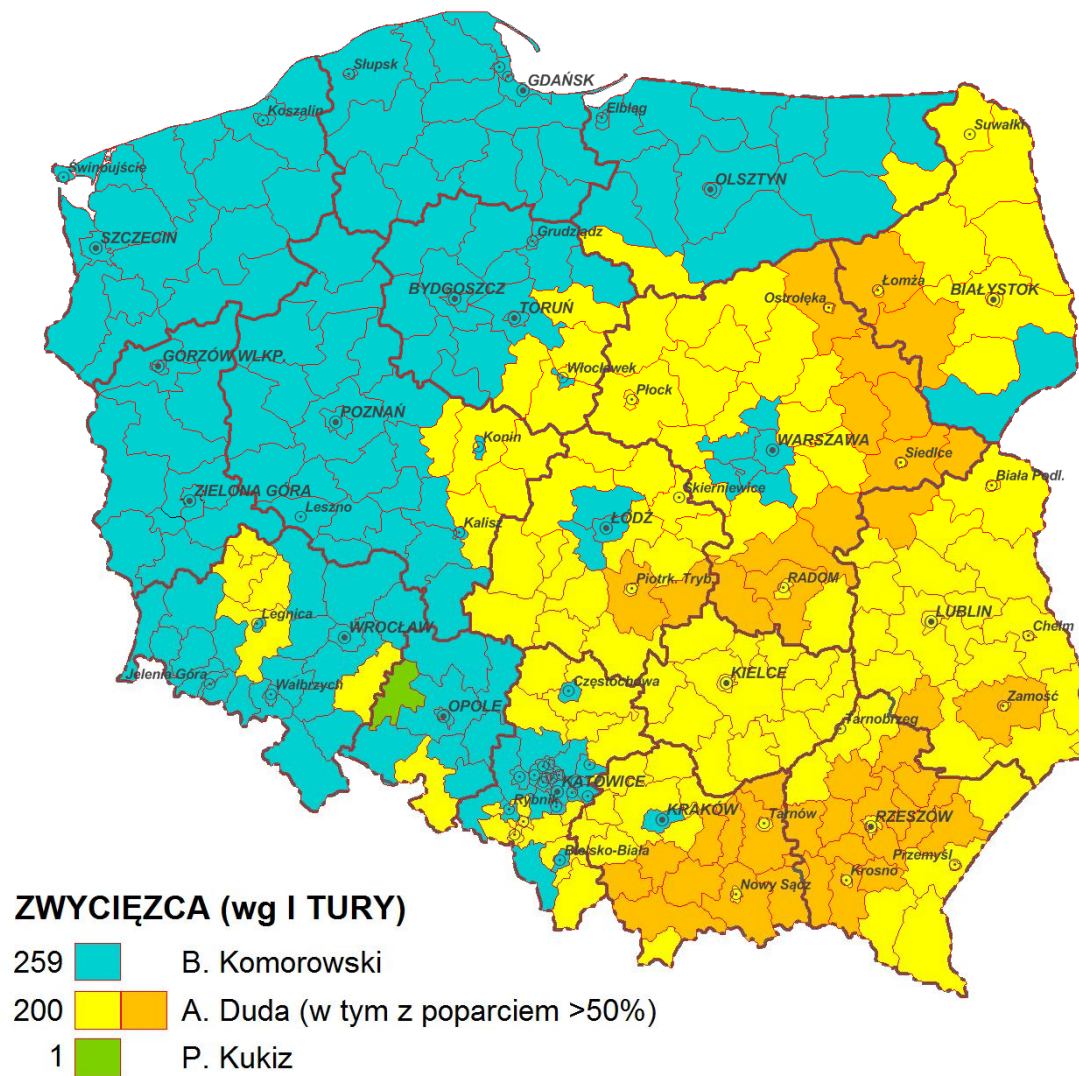
Udział głosów na wybranych senatorów
w stosunku do wszystkich oddanych głosów

33 40 45 50 55 60 78%

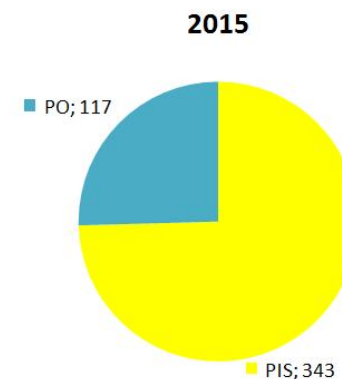
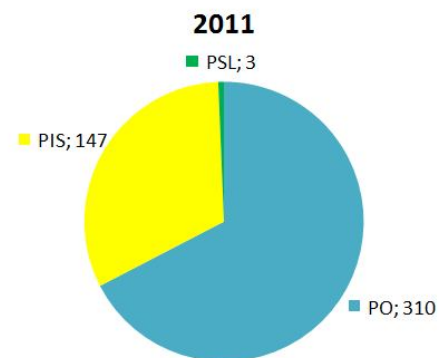
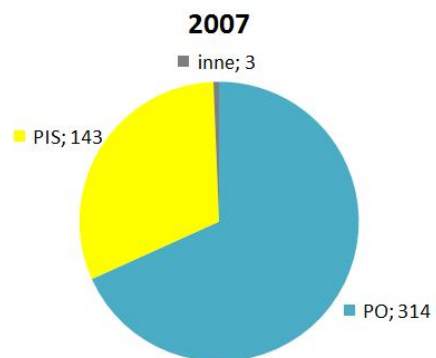
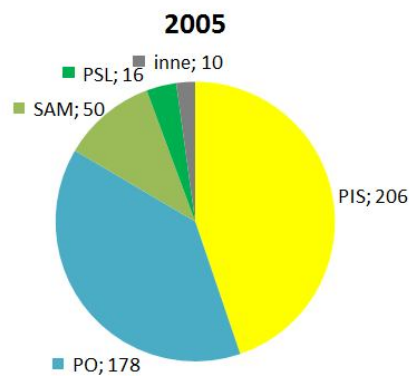
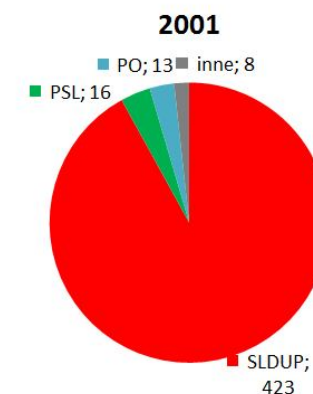
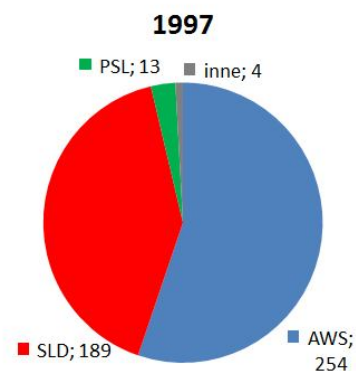
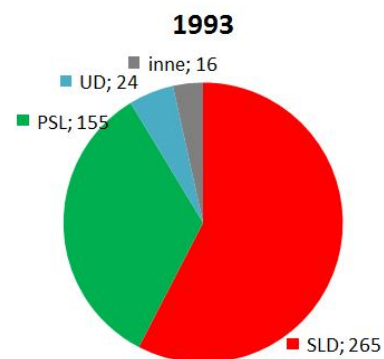
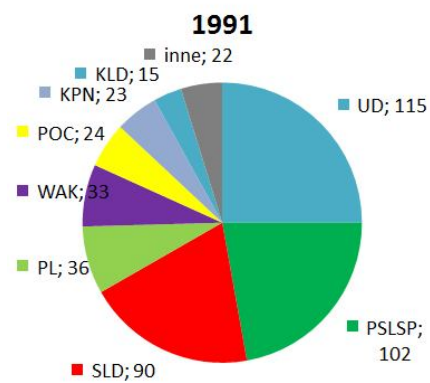

SYMULACJA WYNIKÓW JOW NA PODSTAWIE I TURU 2015

założenie: jedna tura (brak konieczności uzyskania progu 50% głosów)

SYMULACJA EX-POST WYNIKÓW W JOW NA PODSTAWIE DANYCH Z WYBORÓW DO SEJMU 1991-2015 (8 SYMULACJI DLA 8 GŁOSOWAŃ, I TURA GŁOSOWANIA)

większość konstytucyjna = 307 mandatów
bez potrzeby koalicjanta w roku 2001, 2007, 2011, 2015

WNIOSKI

1. Symulacje są ostrożne: aby dokładniej ocenić wpływ JOW na wyniki wyborów, potrzebne są bardziej szczegółowe analizy, związane zwłaszcza z delimitacją (ryzyko gerrymanderingu).
2. Na bazie aktualnej wiedzy empirycznej jest jednak bardzo prawdopodobne, że:
 - a) JOW w "czystej" postaci będą premiowały najsilniejsze w danym okresie partie i ugrupowania polityczne;
 - b) istnieje ryzyko silnej dominacji przez partię, mającą aktualnie wysoką przewagę nad innymi, jeszcze silniejszej niż w przypadku wzmacniania formułą d'Hondta i Saint-League'a;
 - c) w przypadku wprowadzenia JOW spodziewać się należy większej krystalizacji krajowej sceny politycznej, a nawet jej "zabetonowania".
3. Nie jest rozpoznana możliwa rola lokalnych komitetów, wydaje się, że w przypadku wprowadzenia JOW ich rola wzrosłaby w niektórych regionach (casus senatora H. Stokłosy w 1989). Ale przeczą temu wyniki wyborów do Senatu (dominacja przez partie).

ALE...

1. System JOW jest najbardziej reprezentatywny w sensie związania kandydata z regionem.
2. A zatem ordynacja „mieszana” lub inne bardziej proporcjonalne rozwiązania z rodziny JOW?
3. Do dyskusji:
 - a) jak w ordynacji wyborczej JOW zapewnić spójność społeczną w sensie reprezentatywności wyników głosowania?
 - b) jak zapobiec pogłębianiu różnic międzyregionalnych wskutek takiej a nie innej geografii wyborczej?

Dziękuję za uwagę!

Przemysław Śleszyński
Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN
ul. Twarda 51/55, 00-818 Warszawa
tel. (22) 6978824, 6978822, 6978998
e-mail: psleszyn@twarda.pan.pl
